

KIS LAP

ETELKA ÉS KÁROLY TANÁCSKOZNAK . . . (Lásd a 355. l.)

A SZOMSZÉD UDVAR.

— Beszélyke. —

ETEL! Etel, nézd csak! A szomszédéknál már megint nagy társaság van! Ott megint az a két kis ikertestvér, meg aztán az a nagy szőke fiu, meg sok leány is. Jöjj hát ide az ablakhoz! Innen mindent látni! Ott állnak mindnyájan az udvarban, egy gyönyörű labdájuk van, — sona sem láttam ilyen nagyot! Oh mily jó dolguk van! Miért nem lehetek én közöttök! Oh, bár csak ismerősek volnánk velök, hogy mi is eljárhatnánk hozzájuk! Mindig van mulatság náluk!

Igy szólt fent az emeleti ablakban a kis Károlyka s oly nagyot sohajtott hozzá, hogy majd elfujta sápadt kis nővérét, ki odasietett az ablakhoz, hogy szintén lássa a szomszédban mulatozó gyermektársaságot. Ez az ablak pedig egy budapesti nagy ház udvari ablaka volt, melyből a közfalon át be lehetett látni a szomszéd ház udvarába; ez a szomszéd udvar pedig szép és nagy volt, fákkal és virágágyakkal, melyek közt a gyermekek pompásan játszhattak. Etelke onnan fölülről minden irigység nélkül nézegette a mulatozó szomszédokat; csendes, szelid jó leányka volt. De annál inkább boszankodot Károlyka, valahányszor a szomszéd udvarba nézett s látta, mily vigan vannak ott, míg ő a szobában unatkozik.

Talán azért is esett oly nehezére Károlykának ez a dolog, mert még nem rég ideje neki is módjában volt kertben, udvaron futkosni a szép falusi

lakásban, hol azelőtt voltak; ott tágas kert terült el a ház körül, árnyas fák, illatozó virágok kínálkoztak mindenfelé, a gyepes részekeken pedig pillangókat lehetett kergetni; most ellenben itt a nagyvárosi házban akkora kis udvaruk van, hogy a magas falak közt alig látni egy darabka eget, ha az ember fölfelé tekint. Itt tehát nem lehetett játszani.

Ezért nézegetett Károlyka oly sóvár szemekkel a szomszéd udvarba s tulajdonképen mindig nagyon rosszul érezte magát, mikor ott állt az ablaknál; nem volt oly szelid, elégülékeny, mint nővére Etel. Roppantul vágyott oda a szomszédba, abba a paradicsomba, hol annyi vidám jó pajtás szokott mindig mulatni. Persze, Etel sem bánta volna, ha odajuthatott volna s most, amint az ablakhoz lépett, fölkiáltott:

— Csakugyan! Mily sokan vannak . . . egy . . . kettő . . . három . . . öt fiu és négy leány! Ott van az a fekete, göndörhaju leány is . . . mily szép legyezője van! Meg vörös pártlikás kalapja! Nézd, az a nagyobbik meg egy roppant bábút tart az ölében . . . még kalapja meg keztyűje is van a bábunak! Ha nekem olyan bábum volna, meg olyan legyezőm! Ugy-e jó volna?

Károly urfi azonban nem igen törődött a bábuvál, legyezővel és efféle leányos portékával; neki a labdázás tetszett, legfőképen pedig a sok vig játszótárs; ezek után vágyott oly nagyon. Mivel még nem régóta laktak a fővárosban, nem volt senki ismerőjük. Nyilvános iskolába nem jártak, hanem nevelőjük volt, kivel néha-néha kísértáltak;

de az il
is unalm
kat fogl
nap nagy
nak szín
rül s ha
mindig o
szépen E
ány, örül
testvére
merkedne
pedig, m
vargó pill
széd udv
Etelhez:

— K
rólyka k
még kiug
udvarba.

Károly
magát s e
nem lesz
ez a szár
állt, mert
mét a szo
megint cs
detlenség.
helyre zá
legpompás
pedig, an
közel, az
akár közb
nyűség m
ugy mint

Igy p
Etelnek i
leányka
ablaktól;
radt s ke

de az ilyen sétát még a csöndes Etel is unalmasnak találta. A papa sem sokat foglalkozhatott velök, mert egész nap nagyon el volt foglalva; a mamának szintén sok dolga volt a ház körül s ha Károlyka unatkozott, a mama mindig csak azt mondta, hogy játszék szépen Etelkével, Etelka igen jó kis leány, örülhet Károly, hogy ily kedves kis testvére van. Majd idővel, ha megismerkednek, lesz más pajtása is. Egyszer pedig, mikor Károlyka megint oly sóvárgó pillantásokkal nézegetett a szomszéd udvarba, a mama tréfásan így szólt Etelhez:

— Kedves leányom, fogd meg Károlyka kabátját, mert ez a fiu bizony még kiugrik az ablakon a szomszéd udvarba.

Károly barátunk kissé elszégyelte magát s elhatározta, hogy jövőre már nem lesz oly türelmetlen; hanem bizony ez a szándéka nagyon gyöngye lábou állt, mert amint legelőször meglátta ismét a szomszédban a vig mulatozókat, megint csak kitört belőle a régi elégedetlenség. Mért kell neki olyan szűk helyre zárva lenni, mikor más fiuk a legpompásabb játékokkal mulatnak, még pedig, ami legbosszantóbb, itt egészen közel, az ő szeme láttára, úgy hogy akár közbe is kiálthatna! Hát nem szörnyűség már ez? Ő soha sem játszhatik úgy mint más fiuk.

Igy panaszkodott magában s néha Etelnek is elmondta nagy bánatát. A leányka aztán iparkodott őt elvonni az ablaktól; de Károlyka makacsul ott maradt s kedvét találta abban, hogy csak

azért is szerencsétlennek érezze magát. A jó kis leány sokszor törte a fejét, miként ejthetné szerét, hogy Károlyka bejusson oda a szomszédba; sokszor tanácskoztak ezen mindketten s élénken kitervezték, milyen új játékokra tanítanák meg a szomszédokat, mily pompásan mulatnának; de a vége mégis csak az volt mindig, hogy nem lehet ürügyet találni a szomszéd házba betoppanni. (Lásd a képet a czimlapon.) Most effélékről beszélgettek, míg végre Károlyka boszusan szólt:

— Ugyan, ne is beszélj már erről! Utoljára sem tudsz semmi okosat kitalálni. Bizony pedig már kigondolhattál volna valamit... de mindig csak affélét fecsegsz, hogy ha így volna... vagy amúgy volna... Persze, hiszen ha volna valami módja! De így csak még inkább bosszantasz te is!

Etel kissé megneheztelt s ott hagyta Károlyt, elment bábuhoz és egy ideig csöndeskén játszogatott; de sokkal jobb szívü leányka volt, hogysesem sokáig haragudni tudott volna. Csakhamar szólt tehát ismét:

— Károly, tudod-e mit? Mult héten a piczi Mariska — tudod, lent laknak az udvarban — a piczi Mariska leesett s nagyon sirt; én épen ott voltam egyik bábummal s a kis leánynak adtam a bábut, hogy ne sirjon. El is hallgatott s mamája aztán nagyon szives volt hozzám, azt mondta, hogy néhány nap mulva faluról szép virágokat fog kapni, akkor menjek le hozzá, majd ad nekem is egy-két szép rózsátöt. Mit gondolsz, mehetnék-e már?

— Persze! Hiszen tegnap láttam, mikor a virágokat bevitték.

— Igazán? Akkor hát megyek! Jöjj te is Károly, kiválasztunk egy pár szép virágot. Olyan szép lesz ide az ablakba!

Károlyka kegyelmesen beleegyezett, hogy hát Isten neki, ha már a szomszédba nem mehet, lemegy a saját udvarukba. Nem sokára lent voltak a piczi Mariska szüleinek lakásában s ott a sok szép virág közül két gyönyörű rózsátöt kiválasztva, kimentek az udvarra s egy ideig ott maradtak.

Egy ilyen nagyvárosi ház udvara bizony rendszeren nem valami nagyon mulatságos hely; jobbra-balra magasan három-négy emeletre nyulnak föl a falak; nincs fa, nincs virág, nem lehet ott bujósdi játszani, de még labdázni sem, mert mindenféle ablakok vannak, melyekbe könnyen betévedne a lapda. Ilyen volt az az udvar is, melyben Etel és Károly most járkáltak; három oldalról a ház magas falai emelkedtek, csak a negye-

dik oldalon volt kissé alacsonyabb közfal, az, a melyik az annyira irigyelt szomszéd udvartól elválasztotta.

Etelkének itt az udvarban volt néhány jó ismerőse: néhány czicza. A kis leány úgy szerette e házi állatokat, oly jól tudott velök bántani, hogy csahamar mind odagyült hozzá, mihelyt megje-

lent az udvaron; kutyácskák, cziczácskák szinte ostrom alá vették s alig győzte valamennyit simogatni, dédelgetni. Sokszor fölmentek utána az emeletre, be a konyhába is és a szakácsné, ha néha egy-egy darab hus eltűnt a konyhából, mindjárt ráfogta, hogy Etelka valamelyik kedvence lopta el.

Most is vigan cziczázott a kis leány az udvaron egy pöttyös orru meg egy fehér macskával, míg egy kis kurta farku kutyácska ugatva szaladgált körülte; még Károlykát is mulattatta a tréfa egy ideig, midőn egyszer hangos nevetés és kiáltozás hallatszott a szomszéd udvarból. Ez rögtön visszahozta régi rosz kedvét s boszusan kiáltá:

REGGELI IMA. (Lásd a 364. l.)

—
szédban
minket

—
ismernek
csak meg

—
szen má
Lásd E
volna v

neked el
virágod,
azokkal
zán sze
hogy en
Sze
gyetlens
lehetle
kis leány

— Milyen vigan vannak ott a szomszédban! Hát nem csunyaság az, hogy minket meg nem hívnak?

— De Károlykám, hiszen ők nem ismernek minket, hát hogy hívhatnák meg? felelt Etel.

— Hát mért nem ismernek? Hiszen már három hónapja lakunk itt! Lásd Etel, te már megismerkedhetnél volna velök... van ott egy leány is,

épen egy ívásu veled; hát mért nem látogatod meg, mért nem ismerkedel meg vele?

— Hová gondolsz! Nagy városban az nem szokás. Illetlen dolog volna, minden ok nélkül betoppanni a szomszéd házba. Hiszen azt sem tudjuk, kívánnak-e ők velünk megismerkedni. Nem úgy van itt, mint falun.

— Persze! Te könnyen beszélsz,

A BÖLÉNY. (Lásd a 358. l.)

neked elég, ha van egy pár macskád, meg virágod, meg bábud. De én szeretnék azokkal a fiukkal játszani s ha te igazán szeretnél, hát gondolnál valamit, hogy engemet meghívjanak oda.

Szegény Etel! Az már mégis kegyetlenség volt Károlytól, hogy ilyen lehetetlen dolgot kívánt kis hugától. A kis leány azonban komolyan elgondol-

kozott, mivel vigasztalja meg testvérét? — de nagy szomorúságára, ép úgy mint ezelőtt, most sem jutott eszébe semmi. Szerencsére ezuttal vége szakadt a szomszéd udvar miatti vitának, mert a mama lekiáltott az ablakból:

— Gyermek! jöjjetek föl ozsonnálni! Hamar! Mert azután megyünk sétálni.

(Vége követk.)

A B Ö L É N Y.

(Képpel a 357. l.)

Böm, böm, böm! — mily furcsa lény,
Ökör s nyakában sörény!
Nem is más, mint vad bölény.

Hazája Amerika,
A prairie-ken*) lakik a,
Százat vezet egy bika.

Azelőtt rég, hajdanán
Vadászott rá a pogány.
Jól nyilazó indián.

De már több száz éve hogy
Lőporos fegyvertől fogy.
Egy dőrej — s holtan lerogy.

Ha a pusztán átdörög
A mozdony s füttyül, zörög
A bölényhad felhörög.

A gözlónak nekiront . .
Ámde vért önteste ont
S péppé lesz a hus, a csont.

*) Prairie — pusztta, melyen öles fű nő. Észak-
ról Délnek tartva roppant térséget foglalnak el L. a
földrajzot s a mappát.

A mult század végiben
(1790)
Nem volt nálunk idegen.

Magyarhonban is lövök
A sörényes vad bölényt;
S mind egy szálíg kiölök.

Egy példányban mégis él
Budapesten a bölény,
Ott a vasut szélínel.

Budapesti állatkert
Bölényt a királytól nyert;
Rá csak így tehettek szert.

Máskép alig van nyoma.
Egyedül Lithvánia**)
Rengetege a hona.

Ott a czár nevelteti,
Nagy gonddal teleteti
És a nyáron — lelővi.

**) Lithvánia — oroszországi német tartomány.

A K É T J Ó B A R Á T.

— Aesop meséje. —

(Képpel a 360—361. l.)

Két jó barát egyszer vándorlás-
ra indult, megfogadván egy-
másnak, hogy bárminő baj
vagy veszedelem mutatkozzék,
hüségesen segíteni fogják egymást. Nem
sokára egy rengeteg erdőbe értek s a
mint itt csöndesen ballagnak, hirtelen
egy óriási medve tünt föl nem messze
utjokban.

Az utasok egyike, szikár, könnyü-
lábu legény lévén, rögtön neki iramo-
dott egy fának s annak tetejében biz-
tos helyre menekült. A másik nem tu-
dott oly ügyesen mászni; odakiáltott
társának, hogy ne hagyja el a veszedele-
lemben! De az bizony nem hallgatott

reá. A medve pedig dörmögve közele-
dett. A szegény megrémült vándornak
ekkor eszébe jutott, hogy a medve nem
bántja a halottakat; hirtelen földre veté
tehát magát s mozdulatlanul feküdt,
még lélekzetét is elfojtva. A medve oda
érvén, végig szágálta a földön heverő
embert s azt hívén, hogy ez csakugyan
nem él, hozzá sem nyult, hanem szé-
pen odább állott.

Mikor már elmúlt a veszedelem, a
fára menekült jó barát lejött s gunyo-
san kérdé a másiktól:

— Nos hát mit sugott füledbe az a
medve?

— Azt, hogy máskor jobban válo-
gassam meg, kit fogadjak el jó barátom-
nak, mert csak az a valódi jó barát,
aki nem hagy el a veszedelemben sem.

utolsó
ben ki
szeretet

Né

litják,
nál van
lődvé e
sebb me
kovésbé
rovárná
halak, ro
állanak
het álli
mulnák
két rés
juk a m
velése k

Mir

dárnak f
ne tud
gödényr
ez t. i.
végkép
retetének
pár szon
tában, h
pedig az
ből fiai
tüzet vis
Mindez
hogy az
ápolják
figyelem
lepőbb j

Mag
oly jelen
érdemli,
aligha sz

Két
badságon

AZ ANYAI SZERETET ÖSZTÖNE A MADARAKNÁL.

INCSEK több oly érzet, mely minden élő teremtménnyel egyaránt annyira közös, és ugy a szellemi fölényü ember, mint az utolsó állatkánál is oly egyenlő mérvben kifejlődött lenne, mint az anyai szeretet ösztöne . . .

Némely természet-buvárok azt állítják, hogy az emlős állatok osztályánál van legteljesebb mértékben kifejlődve ezen ösztönszerű érzet; már kisebb mértékben a szárnyasoknál, még kevésbé a hüllő és halfajoknál, míg a rovarnál elenyészni látszik. A hüllők, halak, rovarok mindenesetre utolsó helyen állanak e tekintetben. De azt nem lehet állítani, hogy a madarakat fölmulnák az emlős állatok, bár mindkét részről megható példáit találhatjuk a magzatok védelmezése és felnevelése körüli feláldozó anyai szeretetnek.

Mindenesetre legpéldásabb a madárnak fiai iránt való szeretete. Ki az, ki ne tudná, mit tart a köznép hite a gödényről (más néven pelikánról), hogy ez t. i. vérrel táplálja fiait, e miatt végkép kimerülve, feláldozó anyai szeretetének áldozata lesz. A vad gerlepár szomján, éhen öli el magát busultában, ha fiától megfosztatik; a gólya pedig azon házra, amelyen épült fészkeből fiai elraboltattak, a babona szerint tüzet visz és boszujában felgyújtja stb. Mindez mese; annyi azonban igaz, hogy az említett madarak a leghívebben ápolják s gondozzák fiaikat, mit ha figyelemmel kísértünk, néha a legmeglepőbb jeleneteket tapasztaljuk.

Magam is tanuja voltam egyszer oly jelenetnek, mely mindenesetre megérdemli, hogy mint ritka, mások által aligha szemlélt esetet elbeszéljem.

Két évvel ezelőtt, hosszasabb szabadságom lévén, a legélvezetesebb és leg-

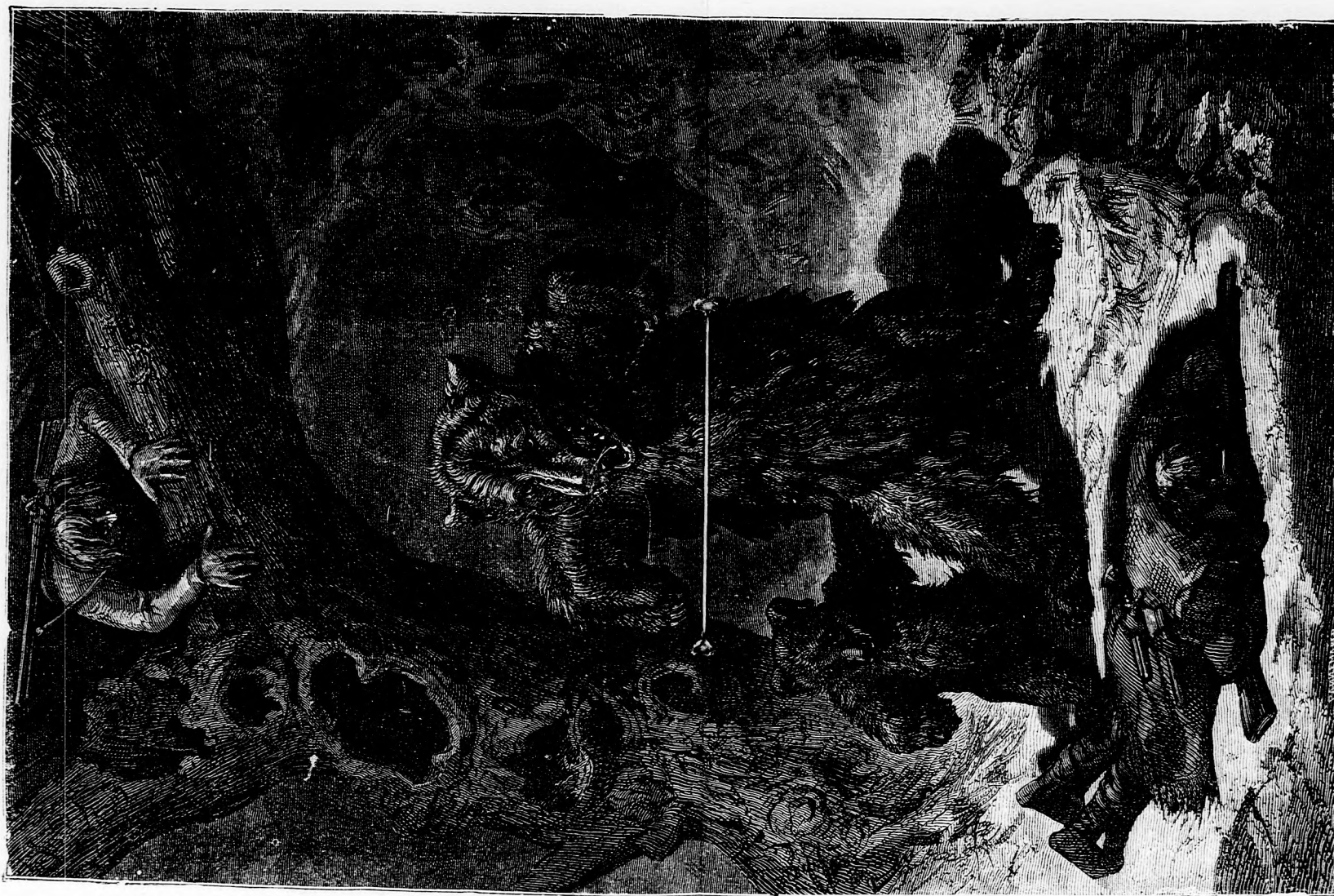
férfiásb időtöltések egyikében, a vadászatban kerestem és találtam szórakozást a Sárrét vidékén.

Augusztus első napjai egyikén korán reggel, egy hajdan a Körös ágát képezett, ma már nádas érré alakult viz partján haladtam, amint megpillantottam a sima vizen uszkálni egy vadréce párt, késő költésü fiaival együtt. Elhatároztam, hogy feléjük közeledem, tudva, hogy mily zavarba hozom ezáltal a csendesen uszkáló családot. Ugy is volt; nagyobb lett azonban meglepetésem, midőn láttam, hogy a szárnyas család gyorsan uszva igyekszik, még pedig én felém, az azon oldalon lévő sás közé. Az anya vadréce teljes erővel igyekezett fiait gyorsabb uszásra ösztönözni, ellenkezőleg a him (kácsér) eközben hűtlenül elröpült, az anya pedig semmi félelmet nem mutatva, — csak fiacskái megmentésén fáradozott; midőn pedig az előttem pár lépésre lévő sásas nád közé jutott, apró fiait szárnyaival hányta be a vízi növényzet közé, így igyekeztvén azokat elrejtteni. Ekkor pedig, mintegy cselet gondolva ki, hogy figyelmemet fiairól elvonja, színlelt nehézkességgel a part felé, fölém repült, s ott egyszerre, mintha repülni sem tudna tovább, szinte leesni látszott. Én kíváncsiságból meg akartam fogni, mivel láttam, hogy közeledésemet bevárja; de amint már két lépésnyire jutottam hozzá, nehézkesen fölvergődött s néhány lépéssel tova szállt. Akkor pedig közlekedésemet annyira bevárta, hogy már megfogtam, de kezeim közül mindannyiszor ügyesen megszabadulva, ismét kissé távolabb repült. Ily cselofságokkal jó távolra elcsalt azon helytől, hol fiacskái ez alatt jól elrejtőzhettek; — mily nagy lett akkor megiepetésem, a mint egyszerre az előbb sérültnek látszó

anya-vadréczt felrepülni, s a legépebb mozdulatokkal gyorsan távozni láttam!

Igen érdekesnek találván ez esetet, történetesen egy öreg tapasztalt vadásznak, K. S. bácsinak is elmondottam; ő azonban meglepetés nélkül végighallgatván előadásomat, még érdekesebb, de ehez hasonló esetet közölt velem. Mint mondá, pár évvel ezelőtt, egy nyári nap délutánján, lakásáról a szomszéd faluba indult; utközben egyszer csak észrevette, hogy egy anya vadrécze, apró fiait, a száradásnak indult mocsáros rétből, az uton igyekszik keresztül vezetni; ezt látva, K. bácsi, gondolta magában, hogy mily örömet fog ő szerezni kis unokáinak, ha könnyű módon hatalmába ejthet néhány apró vadréczt, s azokat haza viheti. Leszállott tehát kényelmes kocsijáról és a menyire tőle kitelhetett, a menekülők után ira-

modott. Ugyancsak bámult azonban, midőn az anya vadkacsa, be sem várva közeledését, fiacskáitól fölrepült és ő előtt néhány lépésnyire a földre szállott. Az öreg ur ekkor a helyzetet figyelembe véve, azt gondolta ki, hogy most már

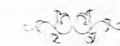
nem az apró, hanem az öreg anya-ruczát ejti zsákmányául; ezen szándékától tüzelve, — kalapját majd köpenyét akarta ráborítani a minden félelem nélkül folyvást közel repdeső madárra. Szokatlan lévén azonban az ilyenféle

vadászathoz, egészen kimerülve, végre is föl hagyott azon reménnyel, hogy az anya vadréczt megfoghatná, hanem a helyett ismét az apró szárnyasok felé fordult; de már ekkor hiába kereste azokat, mert míg ez anyarécze megfogásával bajlódott, a kicsinyek elegendő időt nyertek arra, hogy más irányba elmeneküljenek, s úgy elrejtőzzenek, hogy legjobb vadászkutyával sem lehetett volna kifürkészni őket.

Ily jelene-
tek szemlélése
mindenesetre
megható és példaszerű, látva azt, mily feláldozó szeretettel, csellel, valódi elmésséggel igyekszik megmenteni ezen egyszerű szárnyas állat az ő fiacskáit a fenyegető veszélytől; — bizonyára sok gondatlan ember is okulhat rajta.

Közli:

Osváth Imre.

SZÁZ ARANY TÖRTÉNETE.

— Elbeszéli János bácsi. —

BIZONY az régen volt, magam is olyan kis vitéz, első gimnazista voltam, midőn egy napon édes apánk nagyon izgatottan jött haza s ebédközben így szólt:

— Mégis szörnyőség, mily gonoszok az emberek! Már valóban senkiben sem lehet bízni! A szomszédunkban lakó kereskedő segédje ezer forintot ellopott gazdája pénztárából és megszökött. Pedig oly becsületes embernek hitte mindenki. De így van! A bűnös oly ártatlan azczokat tud vágni, mintha soha sem követett volna el semmi rosszat!

E szavaknak nagy hatása volt, különösen én reám; úgy éreztem magamat, mintha részese lettem volna a bűnnek... és valóban, nem is egészen ok nélkül pirultam el. Délelőtt mamánk süteményeket rakott egy tálba; több darab leesett s az asztal alá gördült.

— Szedd föl és rakd a tálba, mondá mamám.

Fölszedtem és vissza is raktam a tálba, — de nem mind ám! Két darabot titkon zsebre dugtam s most, mikor a papa a lopásról beszélt, mintha csak nekem mondta volna, hogy a bűnös ártatlan arcot mutat, pedig lopott! Lesütött szemmel ültem az asztalnál s hallgattam, mint beszélnek tovább ama lopásról. Jó mamám védelmezni szerette volna a bűnöst, azt mondván, hogy talán nagyon szegény volt, nagy szüksége volt a pénzre, azért vette el.

— Az nem mentség, felelt édes apám. A becsületes ember nem vetemedik bűnre, bármily szükségét szenved is. Mondok nektek erre egy példát.

Évekkel ezelőtt két fiu együtt járt iskolába. Béla gazdag szülők gyermeke volt, Tamásnak csak egy szegény özvegy anyja élt. De a két fiu nagyon jó barátságot folytatott, mig egyszer aztán Tamásnak anyja is meghalt s a fiu árván, szegényen maradt, nem járhatott többé iskolába s egy ügyvédhez beállott irnoknak. Fizetése persze nagyon kevés volt, de azért soha sem esett terhére másoknak; szegényesen, de becsülettel megélt. Béla, mint vagyonos fiatal ember, részt vett mindenféle mulatságokban s gyakran hívta régi barátját, kit néha néha most is meglátogatott; de Tamás szerényen visszavonult s mindig az felelte, hogy a költséges mulatság nem szegény embernek való.

Egy este Béla ismét meglátogatta Tamást és így szólt hozzá:

— Kedves barátom, egy kis szívessegre kérlek. Holnap elutazom falura nagybátyámhoz, oda leszek vagy fél esztendeig. Ezt a száz darab aranyat nem szeretném magammal hurcolni; a sok vadászat, lovaglás közben még elveszteném. Kérlek őrizd meg számomra, mig visszatérek.

— Szívesen! felelt Tamás, szekrényébe zárta az aranyakat s rövid beszélgetés után elbucsuztak.

Néhány hétig aztán Tamás szokott csöndes életét folytatta. Egy napon azonban meghült és beteg lett; eleinte nem igen vette figyelembe, de a baj nap-

ról nap kellett volt ám volt sem meglátogatott szereket roszabb gyöngül dälkozott betegség orvosság renkedve midőn e szolítá s

— Meg nem az orv betegség használ.

— szem, ne hanem éheznek két hét tegnap ó

Az rongatta nem ké sokára v séget sz után eg sitő táplá

Az Alig mer találkozo zett utjál két ifju Bélának vanyu ar

ról napra növekedett s végre ágyban kellett maradnia. Ez pedig nagy baj volt ám a szegény ifjunak, mert nem volt semmi keresete. Az orvos koronként meglátogatta s rendelt különböző gyógyszereket; de a betegség mindinkább rosszabbra fordult, Tamás mindinkább gyöngült s az orvos már maga is csodálkozott, hogy a különben nem nagy betegség oly makacsul ellenáll minden orvosságnak. Egyszer ismét ezen töprenkedve lépett ki a beteg szobájából, midőn egy öreg szomszédasszony megszólítja s kérdezé, javul-e a beteg.

— Dehogyan javul! felelt az orvos. Meg nem foghatom, mi lehet az oka... az orvosság, melyet rendeltem, ilyen betegségben másoknál mindig biztosan használ.

— Kedves doktor ur, én azt hiszem, nem is orvosságban van a hiba, hanem abban, hogy a szegény beteg éhezik. Épen ma tudtam meg, hogy két hét óta csak száraz kenyéren él, tegnap óta pedig kenyere sincs!

Az orvos rögtön visszatért, s pirongatta a beteget, mért nem szólt, mért nem kért segítséget. Tamás csak nagy sokára vallotta meg, hogy valóban éhséget szenved s csak hosszas unszolás után egedte meg, hogy az orvos erősítő táplálékot hozasson számára.

Az orvos meghatottan távozott. Alig ment néhány lépésnyire az utcán, találkozott Bélával, ki épen megérkezett utjából. Az orvos, tudván, hogy a két ifju régi jó barát, rögtön elbeszélte Bélának mindent, Béla pedig kissé savanyu arcot csinált a dologhoz.

— No, ez szép historia! mondá. Akkor hát az én száz aranyamnak már régen vége van. Bizonyosan régen elköltötte. Pedig ezzel egy adósságot kellett volna kifizetnem. No, mindegy, azért csak meglátogatom.

Az orvos is visszafordult s mindketten fölmentek a beteghez. Tamás nagyon megörült barátjának, Bélát pedig annyira meghatotta a szegény beteg látása, hogy említést sem tett a rábizott pénzről. Egy ideig beszélgettek; Tamás azonban csakhamar vánkosa alá nyulván, egy kis kulcsot huzott elő s azt Bélának adta e szavakkal:

— Itt van a szekrény kulcsa... nyisd föl... ott vannak aranyaid... tudod... amiket nálam hagytál.

Béla ámulva nézett a sápadt, szenvedő betegre, az orvos pedig kezeit öszszecsapva fölkiáltott:

— Hogyan? Száz arany van itt a szekrényben s ön majdnem éhen halt... mégsem nyult hozzá!?

Tamás nyugodtan válaszolá:

— Hogy nyultam volna hozzá? Hiszen nem az enyém!

Lássátok — így végzé a papa elbeszélését — ilyen a szegény, de becsületes ember.

Mindnyájan meghatottan hallgattuk végig ez egyszerű kis történetet s Mariska hugom könyezve kérdé:

— És szegény Tamás azután mégis meghalt?

— Dehogyan halt meg! Barátja gondoskodott róla s gyöngéd ápolása mellett a beteg csakhamar fölgyógyult. Azután szerzett számára Béla jövedelme-

zőbb állást és Tamás szorgalma, becsületessége által annyira emelkedett, hogy most vagyonos ember s megelégedetten él.

Néhány perczig némán maradtunk, — aztán szégyenkezve előállottam, s megvallottam, hogy ma délelőtt én is tolvaj voltam, habár csak kicsiben; de ígértem, hogy jövőre nagy és kis dolgokban egyaránt megmaradok a becsület ösvényén.

És fogadásomat, azt hiszem, hüszégesen meg is tartottam. Ha néha-néha gonosz vágyak szálltak is meg, a szegény Tamást idéztem föl emlékembe, ki inkább kész volt meghalni, mint letérni a becsület utjáról.

REGGELI IMA.

(Képpel a 356. lapon.)

ISTENEM ez éjjel is
 Volt gondod reám,
 Őrzéd gyöngéd éltemet
 S új erőt adál.
 Az egekbe küldöm föl
 Háládó imám.
 Óh, hiszem, hogy e fohász
 Hozzád eltalál.

A VEZUV TŰZOKÁDÓ HEGY.

(Képpel a 365. l.)

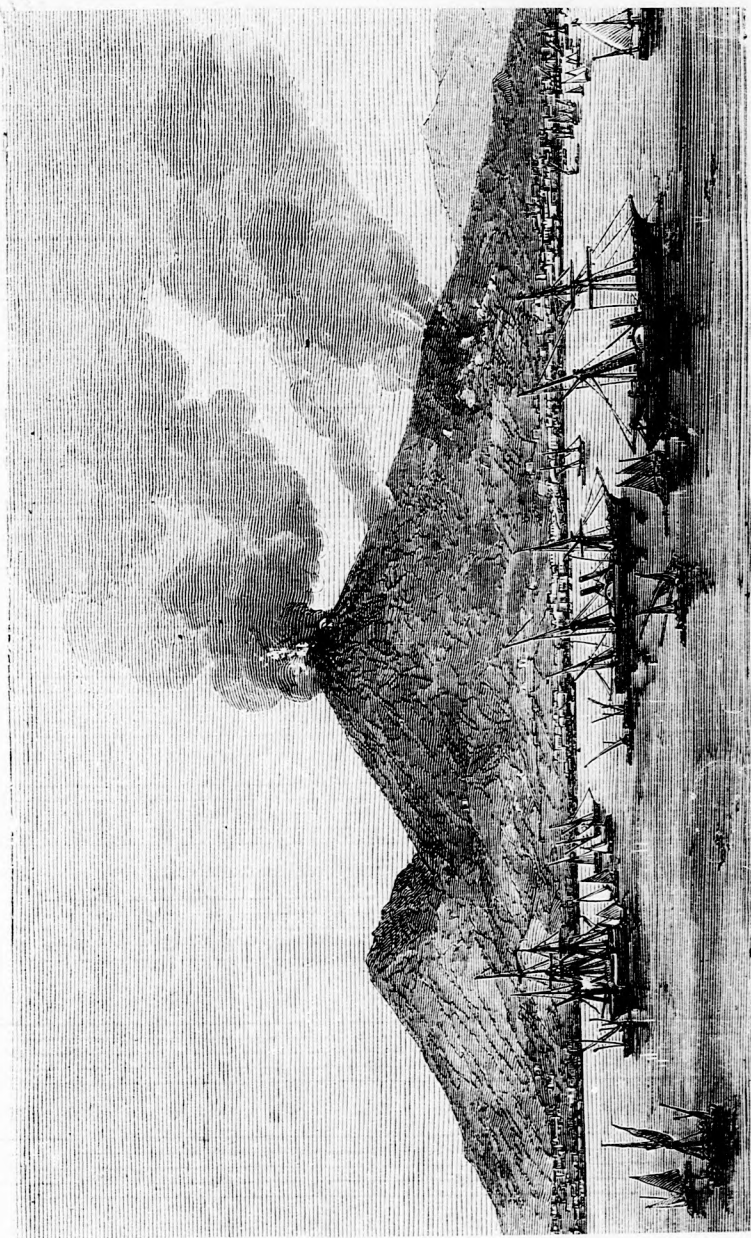
SOKFÉLE érdekes természeti tü-nemények között a legérdeke-sőbbek kétségkívül a tűzokádó hegyek. Több ezer lábnyi ma-gas hegyek, melyek csucsát örökös hó és jég födi, iszonyu morajjal okádják a tüzet s egy mérföldnyi távolságra szór-ják a tüzet, hamut és köveket, a hegy oldalán pedig lefoly a láva, egy izzó tömeg, mely a kövek, érczek stb. el-

olvasásából keletkezik a tűzhányó, hegy gyomrában s mikor kiömlik, mindent elpusztít utjában.

Európában most már nem sok tűzhányó hegy van. Hajdan, több ezer esztendő előtt volt sok s a mi kedves hazánkban, a szép Magyarországon is több helyen felismerhetők a nyomok, hogy itt régente tűzokádó hegy volt. De most már nincs és ennek örvendhetünk, mert a tűzokádó hegy bizony épen nem kellemes szomszédság.

Legközelebb van hozzánk a Vezuv, mely Olaszországban, Nápoly városa mellett a tengerparton emelkedik. Ez még most is hányja a tüzet, hamut, lávát s ezt messziről nézni nagyon szép, de közel lenni veszedelmes ám. Sokszor esztendőig csöndes a hegy, csak kevésé füstöl; egyszerre azonban iszonyu morajjal kitör, a föld több mérföldnyi távolságban reng s napokig, hetekig tart a tűzokádás és lávaömlés és nem ritkán nagy szerencsétlenségeket okoz.

Ezelőtt ezer nyolczszáz esztendővel volt legborzasztóbb a Vezuv kitörése. A hegy aljában akkor két szép város terült el, Pompeji és Herkulanum. Ezt a két várost a tűzhányó hegyből kifolyt láva és a napokig hullott hamu-eső teljesen eltemette; sok ember is odaveszett, aki nem tudott eléggé gyorsan menekülni. A városnak nyoma sem látszott többé; legmagasabb házai fölött is sok ölnyire fölhalmozódott a hamu és láva. Az emberek aztán jóformán el is felejtették, hogy itt valaha városok voltak, és így sok száz esztendeig eltemetve maradt Pompeji és Herkulanum. Néhány évtized óta azonban folyvást ássák s az eltemetett városok utczáin most ismét járhatni. Sok érdekes régiséget találnak ott, a házakban még a falak festése is épen maradt s így saját szemünkkel láthatjuk ott, miként laktak, hogy éltek az emberek ezelőtt ezer-nyolczszáz esztendővel.

A VEZUV TŰZOKÁDÓ HEGY. (Lásd a 364. l.)

A Z E V E T K E.

Szövege a „Kis Lap“ból.

Dallama Kohányi bácsitól.

Mérsékelve

p

E - vet - ke, e - vet - ke, te ki - csi ked - ves - ke
 A - ra - nyos ál - lat, itt va - gyunk ná - lad. U - gor - jál,
 kis bo - hó, itt a szép mo - gyó - ró, Ét - vágy - gyal edd,
 pi - cziny e - vet! Hogy ra - gyog a sze - me, far ka fi -
 czán - kol, Majd o - da, majd i - de ug - rik és tán - czol.
 Ki csiny - ke kör mé - vel a ma - got ki - váj - ja,
 S az - u - tán jó - i - zűn csim - csam - csog a szá - ja.
 E - vet - ke, e - vet - ke, te ki - csi ked - ves - ke,
 Bo - hó - kás kis bo - hó, ez a tál mo - gyó - ró
 Mind a ti - ed, Ked - ves e - vet!

mozdony
 amint a g
 vagy amir
 reket haj
 végez. Kis
 lyet a gőz
 amit soksz
 vonni, azt
 röpiti tov
 csépli a b
 szeptet ko
 ben pótol
 dig oly sz
 szor több
 ember egy
 És ha

san kíván
 azokat a k
 Nagyon e
 minden ol
 megtöltene
 zet rakna
 válik s a g
 az a saját
 de a katlan

A GÖZERŐ FELTALÁLÁSA.

(Képpel a 368. lapon.)

LIG lesz köztetek, kis olvasóim, csak egy is, aki már ne látott volna gőzgépet, akár amint a mozdony a vasuti kocsikat vonja, akár amint a gép a gőzhajó kerekeit forgatja, vagy amint cséplőgépet, gyárakban kereket hajt és százféle más munkát végez. Kiszámíthatatlan a haszon, melyet a gőzerő most az embereknek tesz; amit sokszor 2—300 ember alig bírna elvonni, azt a gőzgép nagy gyorsasággal röpíti tovább, óriási terheket fölemel, csépli a búzát, gyárakban vásznat sző, szegyet kovácsol s ezerféle mesterségben pótolja az emberi kezet, még pedig oly szaporán, hogy egy gép sokszor többet végez, mint ötven—száz ember együtt.

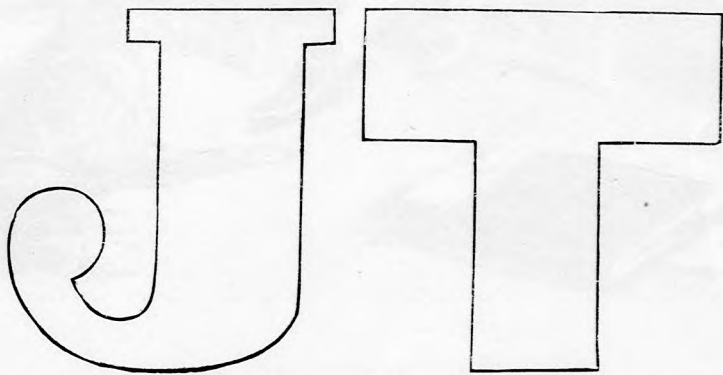
És ha láttatok gőzgépet, bizonyosan kíváncsiak voltatok, mi mozgatja azokat a kerekeket? Miből áll a gőzgép? Nagyon egyszerű a dolog. Egy erős, minden oldalról jól elzárt katlant félig megtöltenek vízzel; alája pedig erős tüzet raknak. A katlanban a víz gőzzé válik s a gőz szeretne kimenekülni, mert az a sajátsága, hogy szeret szétterjedni; de a katlan falai nem eresztik. Azonban a

katlanba egy cső is nyílik s e csőben egy mozgó csap van; a gőz tehát ezen uton akar kimenekülni s meg-meglöki a csapot; kívül pedig a csap a forgatandó kerekkel van összekötve s eként, mikor belől agóz a csapot meglöki, kint a kerekek forognak, — a gép jár.

Ez igen egyszerű dolog s mégis nem igen rég ideje, hogy az emberek rájöttek. A mult században fedezte föl egy angol, Watt nevű, ki különben is buvárkodó szellemű ember volt. És mily furcsán történt e fölfedezés! Watt a tűzhely előtt ülve nézte, mint forr a víz a theafőző kis katlanban. A katlan be volt fődve s a forró víz gőze az oldal-csőn párolgott ki. Watt hirtelen ilyformát gondolt: mi volna, ha ezt a csövet bedugná? Bedugta s ime, — a gőz fölvetette a katlan tetejét s Watt ekként fölfedezte a gőz erejét. Tett még ezután sok más kísérletet s az eredmény mindig ugyanaz volt és így aztán bátran kilépett fölfedezésével a világ elé.

Mikor az emberek meggyőződtek, milyen erő rejlik a gőzben, azonnal kezdtek különféle gépeket készíteni, melyek mind gőz által mozognak s mai nap már majdnem minden czikk, amire szükségünk van, gőzgép segítségével készül.

B E T Ű T A L Á N Y.

A GÖZERŐ FELTALÁLASA. (Lásd a 367. l.)

Felelős szerkesztő: *Forgó bácsi*. Kiadó-hivatal: Budapest, bálvány-utca 9. sz.
Nyomatott Deutch testvérek könyv- és könyomdai műintézetében Budapesten. Ára negyedévr. 1 frt. 20 kr
Megjelen hetenként egyszer 16 oldalon.